

Dílo a život

V jednom rozhovoru se Zdeňkem A. Emingerem (1917) řekla Lenka Karfíková (na otázku, jak souvisí dílo s autorovým životem: „Na druhé straně si myslím, že dílo, nejen filosofické, ale také umělecké, je na svém autorovi do velké míry nezávislé, takže je nemusíte nutně interpretovat jeho životopisem. Četbě biografických podrobností o novodobých autorech se dokonce intuitivně vyhýbám, je z toho člověku jaksi trapně...“ Řekl bych, že jen část tohoto přístupu lze považovat za do jisté míry oprávněnou. Rozhodně je chybou se pokoušet dílo vykládat z autora života; dílo, jednou vytvořené, se stává vyřčeným slovem, jež nelze brát zpět či vrátit. Ovšem právě tak nelze vůbec mít pochybnosti o tom, že vystižení souvislosti určitých stránek díla poukazem na závažné životní okolnosti díla může někdy velmi užitečně přispět nejen k většímu pochopení, ale dokonce k lepšímu vnímání, díla samého, zejména že může upozornit na něco, co by jinak mohlo uniknout naší pozornosti. To platí zajisté i pro díla umělecká, dokonce i pro díla výtvarná. Po mém soudu je však vazba či spojitost mezi dílem a životem ještě mnohem významnější v případě textů filosofických, o kterých se Lenka Karfíková zmiňuje dokonce na prvním místě. Tady jde ovšem o povahu souvislosti mezi dílem a životem též docela odlišnou. Ve filosofii nejde pouze o fakticitu takových vztahů, nýbrž o jejich „pravost“. Filosof nemůže nebo zejména nemá myslet jinak ve filosofii a jinak v životě, ba jde ještě o víc: filosof nemá a nemůže filosofovat jinak a jinak žít. Filosofický spis je vlastně vždycky také životním vyznáním autorovým; a na druhé straně by filosof měl (a někdy dokonce přímo musí) svou filosofii dotvrdit činem, který eventuelně může radikálně změnit (a někdy až ohrozit) jeho život.

(Písek, 190118-1.)